

Medier og journalistik 2017

“Distinction is perfect continence”

G. Spencer Brown, Laws of form, London 1969

Den vesteuropæisk amerikanske verdens sociale selvbeskrivelse indeholder fortsat sig selv her primo 2017 (mere eller mindre perfekt!), men semantikken bag selvbeskrivelsen har forskudt sig voldsomt over de sidste måneder af 2016.

Disse forskydninger viser sig nu eksplicit i de medier, som traditionelt har figureret som den vestlige verdens presses flagskibe.

Modsætningsforholdene, dvs. de semantiske distinktioner, som de traditionelle medier definerer sig selv ud fra, går igennem den vestlige verden selv, hvor de indtil afslutningen på den kolde krig og den første tid efter først og fremmest byggede op om vesten som sat op i modsætning til andre “ikke vestlige kulturer”, eller i modsætning til afledte vestlige kulturer men ikke kapitalistiske lande som USSR og Kina.

Den kolde krig var helt afgørende for den politisk økonomiske og generelle sociale selvbeskrivelse frem til murens fald, og det ideologiske indhold fra perioden fortsatte i den sociale selvbeskrivelse efter murens fald frem til nu, hvor de store forandringer først er begyndt at komme.

De tre største sprogområder inden for den vestlige verden er engelsk/amerikansk, spansk og tysk¹. Rusland og de andre østeuropæiske lande nåede aldrig at få sin egen stemme internt i den vestlige verden, og nationalismen har taget over, hvor kommunismen som proklameret ideologi var manifest op til murens fald i 1989.

Den vestlige verdens journalistiske flagskibe er eksempelvis El pais i Spanien, Der Spiegel i Tyskland og Washington post i USA.

¹Engelsk og spansk er med sine noget over 300 millioner de to største sprog i den vestlige verden, hvor 105 millioner har tysk som modersmål. Det er de primære sprog, som den vestlige verdens sociale selvbeskrivelse udfolder sig i.

Tematikken og problemstillingerne i disse medier bygger i dag om en metafortælling, som er anfægtet internt i hele den vestlige verden, og det er afgørende for en social selvbeskrivelse i forandring.

De nævnte medier karakteriseres ved at bygge på en trykt udgave², der udgør den klassiske form for envejskommunikation. Efter deres implementeringen af internettet som del af deres udbredelsesmedier er der også en vis udstrækning af tovejskommunikation på i deres brugerflader. De tre aviser giver brugerne mulighed for at kommentere på de artikler, som lægges på nettet.

Dagsorden, valg af tema og indhold, er fortsat envejsdefineret, dvs. sat i overensstemmelse med de ledende kræfter på og bag redaktionerne.

De nye sociale medier adskiller sig først og fremmest i brugerfladen, som er tovejs eller envejs brugerdefineret. Facebook og twitter stiller sig til rådighed med en platform for brugeren, som dermed kan gå helt uden om de klassiske mediers redaktioner. Det er brugeren, der sætter dagsordener med selvvalgte budskaber, ligesom der opstår nye sociale fællesskaber i kraft af disse nye medier. Valget af Donald Trump og Brexit blev muliggjort via de nye medier, hvor kandidaterne henvendte sig direkte til vælgerskaren udenom de etablerede medier.

Den sociale selvbeskrivelse knytter sig til sine grundvilkår

Det handler om den måde, som den sociale selvbeskrivelse indeholder sig selv på, "perfect continence".

En social verden må gøre en forskel til sig selv, for at kunne se sig selv, dvs. for at kunne indeholde sig selv rent kognitivt. Men den må først og fremmest adskille sig performativt fra sin omverden via kommunikationen og dens udbredelsesmedier.

Det handler om performative og semantisk logiske grundvilkår, som fx kan tematiseres på baggrund af G. Spencer Browns bog fra 1969, "Laws of form".

² I Danmark ser journaliststande DRs Deadline på DR2 som pressens flagskib. Medarbejderne her plukkes i den skrevne presse ud fra standens kriterier for lødig kritisk journalistik, og udfolder pressens standard.

Hvordan adskiller den vestlige verdens traditionelle medier sig fra sin sociale omverden her i begyndelsen af 2017, og hvordan indeholder den sig selv, kognitivt semantisk?

Distinction is perfect continence; "De semantiske iagttagelsesformer, distinktioner, modsætningsforhold, genererer på autonom vis indholdet i sin egen meningsstruktur, dvs. de indeholder og kvalificerer betydninger og indhold i kraft af sig selv, egen performance". Det er hvad man beskæftiger sig med, når man reflekterer over iagttagelsen som performance.

Det er helt afgørende for de tre nævnte aviser, at de har deres envejskommunikation, der primært retter sig mod det betalende publikum og dette publikums sociale selvforståelse. Det har stor betydning for mediernes performance, at de betalende brugere bestemmer over mediernes fortsatte eksistens.

De betalende brugere tilhører økonomisk de bedre stillede grupper inden for den vestlige verdens sfære, og repræsenterer i det hele taget de dele, som har haft størst fordel af globaliseringen, markedsintegrationen, fritstillingen af den liberale finanssektors skabelse af penge³, fjernelsen af handelsrestriktioner, varernes, arbejdskraftens og kapitalens fri bevægelse, forbruget og omsætningen af hele menneskehedens eksistensbetingelser.

En ekstern beskrivelse af disse medier relateret til deres eksistensbetingelser må sætte dem ind i relation til efterspørgslen hos deres betalende brugersegment og de økonomiske fødekilder, som de nærer sig ved. Symbiosen og den gensidige afhængighed står i forholdet mellem det betalende publikum og fx nævnte tre flagskibe, men som tema er det nærmest tabu i deres selvbeskrivelse. Det er i en forpligtende og videnskabeligt baseret fremmedbeskrivelse af dem, at relationen bliver påtrængende.

Videnskabeligt baseret arbejdsforskning må tage udgangspunkt i de sociale fænomeners mulighedsbetingelser. Og det er et faktum, at de klassiske medier ernærer sig ved at fremstille og bekræfte den sociale selvforståelse, som efterspørges i de dele af den vestlige verdens segmenter, der har haft størst fordel af den liberalistiske

³ <http://arbejdsforskning.dk/pdf/art-247.pdf>

verdensorden⁴. Det fremgår også eksplicit af disse mediers selvbeskrivelse, omend altid pakket ind i metafortællingen.

Pressens flagskibe indskriver sig semantisk i modsætningsforholdet til;

- det farlige,
- populismen,
- de nye sociale medier,
- hadets og hævnens ideologi,
- demagogien,
- nationalismen,
- ekstremismen,
- xenofobien,
- den postfaktuel adfærd,
- en falsk folkelighed,
- økonomisk recession,
- protektionisme,
- stagnation, m.m.

I kraft heraf indskriver pressens flagskibe sig selv som udtryk for:

- det sikre,
- vore værdier,
- økonomisk vækst,
- den kritiske journalistik,
- kampen for ytringsfrihed,
- en sand folkelighed,
- det faktatro,
- det åbne samfund,
- tolerancen,
- et liberalistisk demokrati,
- det sande
- det gode,
- det retskafne,
- kærlige osv.

⁴ Den ideologisk betingede insisteren på samhandelens komparative fordele, påstanden om, at hvad der er godt for den ene på markedets betingelser, det er godt for alle andre, formuleres og spredes ud som om der var tale om viden fra de institutioner, som former finanssektorens medarbejdere.
<http://altandetlige.dk/fagligt/candpolit-sidder-paa-aarets-mest-citeret-oekonom-er-1890>

Problemet for disse flagskibe er, at fx kun 32% af nordamerikas befolkning har tillid til dem, lidt flere i Spanien og Tyskland. I USA er der sket et fald på 25 % fra 1999⁵.

De nye medier som udfordring

De nye medier skaber ikke selv deres indhold. Det er brugere og andre, der skaber disse mediers indhold. De nye medier er derfor hverken faktatro eller faktakonsistente. De lever ikke af at skabe det indhold, som de fanger brugernes opmærksomhed med.

På videnskabelig basis kan det konstateres, at de klassiske medier beskriver de nye medier forkert, når de påstår, at det er de nye medier, der er løgnagtige, propagandistiske osv. For de nye medier laver ikke deres eget indhold.

Truslen, som de klassiske medier oplever nu, er derfor ikke de nye medier selv, men det som "også" kan formidles over de nye medier.

Truslen, som de klassiske medier ser for sig, sætter som tema, centrerer sig om en mangfoldighed af sociale fænomener, der ikke identificerer sig selv eller indeholder sig selv på samme entydige måde, som de gamle sociale mediers selvbeskrivelse gør.

Trump og Ukip i England er måske fælles om, at beskrive sig som:

- nationalisme,
- antiglobalisme,
- de svages forkæmper,
- elitens svar,
- modsætningen til de klassiske medier, m.m.

Trump og Ukip beskriver sig i modsætning til

- de klassiske medier,
- globaliseringen,
- eliten.

Men betegnelser, som manipulerende, propagandistiske, løgnagtige, uvederhæftige, tilbagestræberiske, kommer fra de gamle medier, og er for så vidt lige så uforsonligt tænkt som når Trumps og Ukips tilhængere bruger de samme udtryk i deres beskrivelse af de gamle medier.

⁵ http://elpais.com/elpais/2017/01/28/opinion/1485620817_727779.html

Der knytter sig en stærk og selvforstærkende egendynamik til den ny orden af modsætninger mellem de gamle medier og USA's og Englands separatisme og antiglobalisme.

De gamle medier er først på det sidste blevet eksplicitte i deres kritik af antiglobalismen, som er et reelt indhold i det, som de reagerer mod, og som de har ignoreret i andre former gennem mange år.

Den mere teoretisk udbyggede kritik af globaliseringen er af mere traditionel venstreorienteret karakter, og den har været fortrængt fra opmærksomheden i de gamle medier. Det er så en del af forklaringen på, at der er blevet plads til de højreorienterede udgaver af nationalistisk art. Medierne havde for vane at se de største trusler som noget venstreorienteret og de radikale højrekræfter som en slags modvægt til det mere farlige. Nu er man så sammen med venstrefløjten blevet taget på sengen, af Trump og Brexit. De gamle medier har forregnet sig.

Trump's benægtelse af den menneskeskabte globale opvarmning ville desuden ikke have været mulig at opretholde, hvis det ikke netop havde været fordi, at de gamle medier aldrig har indrømmet, at problemet underminerer de sociale succeskriterier, som man dyrker. Den økonomiske vækst har aldrig været mulig at opretholde i det niveau, som vi har set de sidste mange år, uden at det på sigt ville gå ud over menneskehedens livsbetingelser. De gamle klassiske medier er ude af stand til at beskrive og indikere denne problemstilling, fordi den underminerer den ordens værdigrundlag, som de repræsenterer. De har selv skabt grundlaget for Trump's løgnagtige benægtelse af fakta. De er i fundamental forstand løgnens årsag, baggrund.

Dvs. den metafortælling, som de gamle medier har levet på at udbrede, har hele tiden været funderet i løgnen. Succes og økonomisk vækst betyder underminering af livets betingelser, og er dermed selvnegerende.

Den store fortælling

Den store fortælling, som de gamle medier har været med til at udbrede, er en langt mere sofistikeret og gennemarbejdet løgn, end de noget simple benægtelser af realiteten, som Trump og andre slår sig op på nu.

Grundlaget for den form for faktaresistens, som de gamle medier beskriver sig som modsætningen til, er deres egen falske metafortælling.

Det er selve den økonomiske vækst, som har ansvaret for undermineringen af livets betingelser.

Den er drevet af fossile brændsler, og det er afbrændingen af disse, der smadrer klimaet.

En blokering af globaliseringen, begrænset økonomisk vækst og dermed fald i forbruget hos de ekstremt overforbrugende dele af verdensbefolkningen, som de gamle medier lever af at servicere, vil være langt mere konstruktiv for bevarelsen af livets betingelser, end fx erklæringerne fra Paris om at ville begrænse udslippet af CO₂, erklæringer der dybest set kun har til formål at fremstille de ledende kredse, som om disse havde forstået et problem, og var parat til at handle på det. Det er rent blændværk.

Den sociale selvbeskrivelse indeholder sig selv, men den er ikke noget adækvat udtryk for den bredeste og mest omfattende forståelse for det moderne samfund.

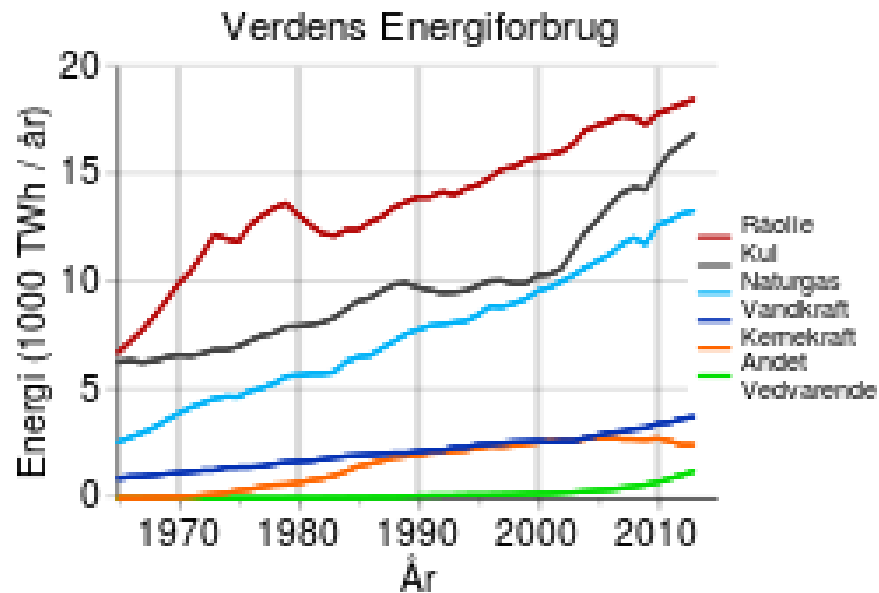
De gamle medier er fanget ind i deres eget lukkede univers af semantiske konstruktioner, og de lever i høj grad af at bekræfte sine fjenders selvforståelse inden for en og samme antagonisme. Donald Trump er en mester i at udnytte mediernes performance, indskrive sig i sit eget univers af mening over for de gamle medier, hvor de er nyttige idioter, dvs. velvillige modstandere. Det letteste i verden er at bekræfte sig som fjendens fjende i et simpelt meningsunivers af sådanne antagonistiske positioner.

Alle går ind for det gode, sande og retskafne. Alle er enige om, at det er de andre, som er de onde, løgnagtige og uretfærdige. Alle er enige om, at det er de andre, der er for mange af. Overbefolkning og overforbrug er altid andre.

Forskellen bekræfter det samme.

Verdens virkelige problemer optræder ikke funktionelt indikeret eller med proportionerne i orden. Klimaet gisper, arterne forsvinder, de få økonomisk højtflyvende beriger sig på bekostning af de mange og menneskeheden i det hele taget ser ud til at vinde på bekostning af sine livsbetingelser⁶.

⁶ 8 personer ejer lige så meget som den fattigste halvdel af jordens befolkning, og de gamle mediers økonomiske orakler fortsætter med at beskrive den enes succes i økonomisk forstand som alle andres! De gamle medier har ingen intellektuel integritet eller forpligtende beskrivelse af verdens sande tilstand at

Verdens energiforbrug er en glimrende indikation for forbrug af livsbetingelser, den hastighed hvormed der fyres op under den globale opvarmning.

Det eneste, som har været i stand til at begrænse stigningstakten i forbruget, er økonomisk stagnation.

De alternative energiformer er forsvindende, ubetydelige.

En funktionel differentieret social selvforståelse er lige så forsvindende.

byde ind med. En sådan ville ikke finde afsætning hos det købedygtige publikum.